

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 283/2023-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **STAVMAT STAVEBNINY, s.r.o.**, Pezinská 56, Malacky, IČO 34 116 125, zastúpenej Advokátskou kanceláriou **KONCOVÁ & PARTNERS, s.r.o.**, Kpt. Jaroša 29, Trenčín, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní sp. zn. 23Cr/6/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní sp. zn. 23Cr/6/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava III **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Mestský súd Bratislava III **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 283/2023-10 z 25. mája 2023 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 23Cr/6/2018. Sťažovateľka žiada priznať finančné zadost'učinenie 2 500 eur a náhradu trov konania.

2. Podľa § 18n ods. 2 písm. c) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov prešiel od 1. júna 2023 výkon súdnictva v predmetnej veci z okresného súdu na Mestský súd Bratislava III (ďalej len „mestský súd“). Ešte pred uvedeným prechodom výkonu súdnictva okresný súd 26. januára 2023 postúpil predmetnú vec sťažovateľky vedenú pod sp. zn. 23Cr/6/2018 Okresnému súdu Banská Bystrica, ktorý o nej aktuálne koná pod sp. zn. 62Cr/1/2023.

II.

Skutkové východiská a sťažnostná argumentácia

3. Sťažovateľka je veriteľom pohľadávky 2 593,40 eur s príslušenstvom priznanej rozhodcovským rozsudkom z 27. decembra 2017, proti ktorému bola podaná na okresnom súde žaloba o jeho zrušenie z 18. januára 2018. Sťažovateľka popísala priebeh napadnutého konania pred okresným súdom a zdôraznila, že vo svojich vyjadreniach z 11. júla 2018 a 14. februára 2019 namietala príslušnosť okresného súdu s tým, že na konanie je príslušný Okresný súd Banská Bystrica. Po písomných vyjadreniach sporových strán okresný súd nariadil termín pojednávania so značným časovým odstupom až na 5. december 2022. Sťažovateľka vytkla, že na uvedenom pojednávaní súd nariadil termín vyhlásenia rozsudku na 3. január 2023 bez toho, aby sa zaoberal jej námietkou o nedostatku príslušnosti vec prejednať a rozhodnúť. Následne však bol sťažovateľke 22. decembra 2022 doručený prípis okresného súdu s informáciou, že s poukazom na skúmanie kauzálnej príslušnosti upúšťa od vyhlásenia rozsudku a vec bude postúpená na Okresný súd Banská Bystrica. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka zastáva názor, že napadnuté konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku je výrazne poznačené priet'ahmi.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, Okresného súdu Banská Bystrica, replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

4. Mestský súd vo svojom vyjadrení popísal priebeh napadnutého konania pred okresným súdom (jeho právnym predchodcom) a uviedol, že nie je zrejmé, prečo po ukončení obligatórneho štádia prípravy pojednávania a doručení rozhodcovského spisu 15. mája 2019 až do nariadenia pojednávania úpravou z 2. novembra 2022 nebol vykonaný žiaden relevantný úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej. Poukázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne, z ktorého vyplýva, že viackrát upozorňovala predsedu súdu na neprimeraný počet pridelených vecí s tým, že zjavne hrozí nemožnosť ich vybavenia bez zbytočných priet'ahov.

5. Mestský súd tiež vytkol, že sťažovateľka sa v napadnutom konaní počas tvrdenej nečinnosti súdu nijakým spôsobom nesnažila tejto nečinnosti zabrániť prostredníctvom dopytov alebo urgencií, resp. sťažnosti na priet'ahy v konaní adresovanej predsedovi súdu, okrem žiadosti zo 14. septembra 2022, po doručení ktorej súd vykonával procesné úkony.

III.2. Vyjadrenie Okresného súdu Banská Bystrica:

6. Okresný súd Banská Bystrica, ktorému bola vec sťažovateľky postúpená okresným súdom, vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti (keďže napadnuté konanie aktuálne prebieha pred ním, hoci s inou spisovou značkou) uviedol chronologický prehľad jednotlivých úkonov okresného súdu ako aj úkonov ním vykonaných v napadnutom konaní. Postup okresného súdu nehodnotil a, pokiaľ ide o jeho vlastný postup v napadnutom konaní, poukázal na skutočnosť, že termín pojednávania nebol nariadený z dôvodu, že zákonná sudkyňa sa koncom mája a začiatkom júna 2023 zúčastnila výberového konania, v období od 17. júla 2023 do 6. augusta 2023 čerpala plánovanú dovolenku a následne absolvovala operačný zákrok, ktorého termín sa pre komplikácie posunul, a od 10. októbra do 22. októbra 2023 bola práceneschopná. V dňoch prítomnosti na pracovisku pojednávala a rozhodovala v skôr napadnutých, resp. skôr predložených veciach.

7. Okresný súd Banská Bystrica cestou konajúcej sudkyne vyjadril názor, že ústavná sťažnosť smeruje proti postupu bývalého okresného súdu v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 23Cr/6/2018, nie proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 62Cr/1/2023.

III.3. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka v replike k vyjadreniu mestského súdu uviedla, že nie je jej povinnosťou dohliadať na riadny výkon súdnictva. Uvedomujúc množstvo vecí na súdoch v obvode Krajského súdu v Bratislave, nezasielala urgenciu skôr. Podľa jej názoru však v danom prípade nedošlo k priet'ahom v konaní len z dôvodu vysokého počtu vecí, ale predovšetkým z dôvodu, že konajúci súd nepostupoval podľa § 40 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), a ak by tomu tak bolo, musel by dospieť k zisteniu, že nie je príslušný už pri doručení žaloby a vec by podľa § 43 ods. 1 CSP bezodkladne postúpil na kauzálny príslušný súd (Okresný súd Banská Bystrica), čo však nespravil. Sťažovateľka vo svojich písomných podaniach namietala príslušnosť súdu.

9. Sťažovateľka sa v replike k vyjadreniu Okresného súdu Banská Bystrica stotožnila s jeho stanoviskom, že ústavná sťažnosť smerovala proti postupu bývalého okresného súdu v konaní sp. zn. 23Cr/6/2018. Vzhľadom na to, že v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov došlo k zániku okresného súdu, pričom jeho agendu vo veciach rozhodcovského konania prevzal mestský súd, je sťažovateľka toho názoru, že ústavná sťažnosť by v ďalšom konaní mala smerovať proti postupu mestského súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva

na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľky.

13. Pokiaľ ide o prvé z uvedených kritérií, konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania pred okresným súdom nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

14. Pri hodnotení správania s'ťažovateľky v napadnutom konaní ústavný súd nezistil okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom. Pokiaľ mestský súd vo svojom vyjadrení vytkol, že s'ťažovateľka sa nijakým spôsobom nesnažila zabrániť nečinnosti súdu prostredníctvom dopytov alebo urgencií, resp. s'ťažnosti na priet'ahy v konaní adresovanej predsedovi súdu, ústavný súd uvádza, že s'ťažovateľka práve ním uvádzaným podaním zo 14. septembra 2022 žiadala súd o konanie vo veci, po ktorom sa v napadnutom konaní začalo opätovne konať. Navyše, tak ako bude ďalej uvedené, priet'ahy v napadnutom konaní neboli spôsobené len nečinnosťou súdu, ale aj jeho nesprávnou a nesústredenou činnosťou, keď vec postúpil Okresnému súdu Banská Bystrica s poukazom na skúmanie kauzálnej príslušnosti po 5 rokoch od začatia napadnutého konania, pričom s'ťažovateľka vo svojich vyjadreniach z 11. júla 2018 a 14. februára 2019 namietala príslušnosť okresného súdu.

15. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu napadnutého konania. Okresný súd bol nečinný 5 a pol mesiaca v období od 16. augusta 2018, keď mu bolo doručené vyjadrenie žalobcu, do 30. januára 2019, keď uznesením vyzval žalovaného na vyjadrenie k uvedenému vyjadreniu žalobcu. Nečinnosťou v dĺžke takmer 3 a pol roka sa vyznačovalo aj obdobie od 15. mája 2019, keď bol okresnému súdu doručený rozhodcovský spis, do 2. novembra 2022, keď bol nariadený termín pojednávania na 5. december 2022. Na základe uvedených skutočností predstavuje celková doba nečinnosti okresného súdu takmer 4 roky.

16. Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu v napadnutom konaní poukazuje aj na jeho nesprávnou a nesústredenú činnosť, keď vec postúpil Okresnému súdu Banská Bystrica s poukazom na skúmanie kauzálnej príslušnosti po 5 rokoch od začatia napadnutého konania a navyše po uskutočnení pojednávania, na ktorom bolo vyhlásené dokazovanie za skončené a ktoré bolo odročené už na účely vyhlásenia rozsudku. Ústavný súd v tejto súvislosti navyše zdôrazňuje, že

sťažovateľka vo svojich vyjadreniach z 11. júla 2018 a 14. februára 2019 príslušnosť okresného súdu namietala.

17. Nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

18. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19. Hoci ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, neprikázal mu (resp. jeho právnomu nástupcovi, na ktorého prešiel od 1. júna 2023 výkon súdnictva v predmetnej veci, pozn.), aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy, pretože vec sťažovateľky bola 26. januára 2023 postúpená Okresnému súdu Banská Bystrica a vykonávanie ďalších úkonov v danej veci je už úlohou tohto súdu.

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

21. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 500 eur, čo odôvodnila mierou porušenia jej základných práv, celkovou dĺžkou napadnutého konania pred okresným súdom, rozsahom zbytočných prietáhov a konkrétnymi okolnosťami prípadu.

22. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

23. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. Vzhľadom na celkovú dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho uvedenú neodôvodnenú nečinnosť a nesprávnu a nesústredenú činnosť, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky, ako aj všetky ostatné okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie 2 000 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľky nevyhovel.

25. Ústavný súd uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke priznané finančné zadosťučinenie mestskému súdu, ktorý je právnym nástupcom okresného súdu ako porušovateľa základných práv sťažovateľky.

V.

Trovy konania

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 530,86 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 208,67 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 12,52 eur. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľkou tejto dane. Náhradu za ďalšie úkony právnej služby – repliky sťažovateľky z 30. októbra 2023 a 4. januára 2024, ústavný súd sťažovateľke nepriznal, pretože ich obsah nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

28. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd ako právny nástupca porušovateľa základných práv povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2024

Robert Šorl
predseda senátu